

KP

Kodeks pracy

Stan prawny na 4 sierpnia 2022 r.

---

47. WYDANIE

KP

Kodeks pracy

Stan prawny na 4 sierpnia 2022 r.

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

47. WYDANIE

Stan prawny na 4 sierpnia 2022 r.

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Mariusz Kurzyński

Tytuły umieszczone nad jednostkami redakcyjnymi i wyróżnione tekstem pogrubionym pochodzą od wydawnictwa i nie są częścią aktu normatywnego.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-492-2
47. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy	9
DZIAŁ PIERWSZY. Przepisy ogólne	13
Rozdział I. Przepisy wstępne	13
Rozdział II. Podstawowe zasady prawa pracy	15
Rozdział IIa. Równe traktowanie w zatrudnieniu	18
Rozdział IIb. Nadzór i kontrola przestrzegania prawa pracy	21
Rozdział III. (uchylony)	22
DZIAŁ DRUGI. Stosunek pracy	22
Rozdział I. Przepisy ogólne	22
Rozdział II. Umowa o pracę	29
Oddział 1. Zawarcie umowy o pracę	29
Oddział 2. Przepisy ogólne o rozwiązaniu umowy o pracę	33
Oddział 3. Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem	34
Oddział 4. Uprawnienia pracownika w razie niezasadzonego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę	38
Oddział 5. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	41
Oddział 6. Uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia	43

Oddział 6a. Uprawnienia pracodawcy w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia	45
Oddział 7. Wygaśnięcie umowy o pracę	46
Rozdział IIa. (uchylony)	49
Rozdział IIb. Zatrudnianie pracowników w formie telepracy	49
Rozdział III. Stosunek pracy na podstawie powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę	55
Oddział 1. Stosunek pracy na podstawie powołania	55
Oddział 2. Stosunek pracy na podstawie wyboru	57
Oddział 3. Stosunek pracy na podstawie mianowania	58
Oddział 4. Stosunek pracy na podstawie spółdzielczej umowy o pracę	58
DZIAŁ TRZECI. Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia	59
Rozdział I. Ustalanie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą	59
Rozdział Ia. Wynagrodzenie za pracę	62
Rozdział II. Ochrona wynagrodzenia za pracę	64
Rozdział III. Świadczenia przysługujące w okresie czasowej niezdolności do pracy	67
Rozdział IIIa. Odprawa rentowa lub emerytalna	68
Rozdział IV. Odprawa pośmiertna	69
DZIAŁ CZWARTY. Obowiązki pracodawcy i pracownika	70
Rozdział I. Obowiązki pracodawcy	70
Rozdział II. Obowiązki pracownika	78
Rozdział IIa. Zakaz konkurencji	78
Rozdział III. Kwalifikacje zawodowe pracowników	80
Rozdział IV. Regulamin pracy	82
Rozdział V. Nagrody i wyróżnienia	84
Rozdział VI. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	84
DZIAŁ PIĄTY. Odpowiedzialność materialna pracowników	87

Rozdział I. Odpowiedzialność pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy	87
Rozdział II. Odpowiedzialność za mienie powierzone pracownikowi	89
DZIAŁ SZÓSTY. Czas pracy	90
Rozdział I. Przepisy ogólne	90
Rozdział II. Normy i ogólny wymiar czasu pracy	91
Rozdział III. Okresy odpoczynku	93
Rozdział IV. Systemy i rozkłady czasu pracy	94
Rozdział V. Praca w godzinach nadliczbowych	101
Rozdział VI. Praca w porze nocnej	105
Rozdział VII. Praca w niedziele i święta	106
DZIAŁ SIÓDMY. Urlopy pracownicze	109
Rozdział I. Urlopy wypoczynkowe	109
Rozdział II. Urlopy bezpłatne	117
DZIAŁ ÓSMY. Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem	118
DZIAŁ DZIEWIĄTY. Zatrudnianie młodocianych	139
Rozdział I. Przepisy ogólne	139
Rozdział II. Zawieranie i rozwiązywanie umów o pracę w celu przygotowania zawodowego	141
Rozdział III. Doksztalcanie	142
Rozdział IIIa. Zatrudnianie młodocianych w innym celu niż przygotowanie zawodowe	143
Rozdział IV. Szczególna ochrona zdrowia	144
Rozdział V. Urlopy wypoczynkowe	146
Rozdział VI. Rzemieślnicze przygotowanie zawodowe	147
DZIAŁ DZIESIĄTY. Bezpieczeństwo i higiena pracy	147
Rozdział I. Podstawowe obowiązki pracodawcy	147
Rozdział II. Prawa i obowiązki pracownika	151
Rozdział III. Obiekty budowlane i pomieszczenia pracy	153
Rozdział IV. Maszyny i inne urządzenia techniczne	154

Rozdział V. Czynniki oraz procesy pracy stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia	155
Rozdział VI. Profilaktyczna ochrona zdrowia	159
Rozdział VII. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	164
Rozdział VIII. Szkolenie	168
Rozdział IX. Środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze	170
Rozdział X. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy	172
Rozdział XI. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz komisja bezpieczeństwa i higieny pracy	173
Rozdział XII. Obowiązki organów sprawujących nadzór nad przedsiębiorstwami lub innymi jednostkami organizacyjnymi państwowymi albo samorządowymi	175
Rozdział XIII. Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące wykonywania prac w różnych gałęziach pracy	176
DZIAŁ JEDENASTY. Układy zbiorowe pracy	177
Rozdział I. Przepisy ogólne	177
Rozdział II. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy	185
Rozdział III. Zakładowy układ zbiorowy pracy	188
DZIAŁ DWUNASTY. Rozpatrywanie sporów o roszczenia ze stosunku pracy	191
Rozdział I. Przepisy ogólne	191
Rozdział II. Postępowanie pojednawcze	192
Rozdział III. Sądy pracy	195
DZIAŁ TRZYNASTY. Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika	196
Rozdział II. (uchylony)	199
DZIAŁ CZTERNASTY. Przedawnienie roszczeń	199
DZIAŁ CZTERNASTY ^A . (uchylony)	201
DZIAŁ PIĘTNASTY. Przepisy końcowe	201

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Przepisy wprowadzające	
Kodeks pracy	209
Rozdział 1. Przepisy ogólne	211
Rozdział 2. Zmiany w przepisach obowiązujących	216
Rozdział 3. Przepisy przejściowe i końcowe	220
Skorowidz	225

USTAWA

z dnia 26 czerwca 1974 r.

KODEKS PRACY^{1, 2}

(tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 1510)

---

¹ Uwzględniono zmiany wynikające z ustaw z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (druk sejmowy nr 2183; oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 września 2022 r.

² Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

1) dyrektywy 83/477/EWG z 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz.Urz. WE L 263 z 24.09.1983 ze zm.),

2) dyrektywy 86/188/EWG z 12 maja 1986 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie hałasu w miejscu pracy (Dz.Urz. WE L 137 z 24.05.1986),

3) dyrektywy 89/391/EWG z 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.Urz. WE L 183 z 29.06.1989),

4) dyrektywy 89/654/EWG z 30 listopada 1989 r. dotyczącej minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy (pierwsza dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 393 z 30.12.1989),

5) dyrektywy 89/655/EWG z 30 listopada 1989 r. dotyczącej minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu roboczego przez pracowników

---

podczas pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 393 z 30.12.1989 ze zm.),

6) dyrektywy 89/656/EWG z 30 listopada 1989 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników korzystających z wyposażenia ochrony osobistej (trzecia dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 393 z 30.12.1989),

7) dyrektywy 90/269/EWG z 29 maja 1990 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących ochrony zdrowia i bezpieczeństwa podczas ręcznego przemieszczania ciężarów w przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia, zwłaszcza urazów kręgosłupa pracowników (czwarta szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 156 z 21.06.1990),

8) dyrektywy 90/270/EWG z 29 maja 1990 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy z urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe (piąta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 156 z 21.06.1990),

9) dyrektywy 90/394/EWG z 28 czerwca 1990 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 196 z 26.07.1990 ze zm.),

10) dyrektywy 91/322/EWG z 29 maja 1991 r. w sprawie ustalenia indykatywnych wartości granicznych w wykonaniu dyrektywy 80/1107/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych w miejscu pracy (Dz.Urz. WE L 177 z 05.07.1991),

11) dyrektywy 91/383/EWG z 25 czerwca 1991 r. uzupełniającej środki mające wspierać poprawę bezpieczeństwa i zdrowia w pracy pracowników pozostających w stosunku pracy na czas określony lub w czasowym stosunku pracy (Dz.Urz. WE L 206 z 29.07.1991),

12) dyrektywy 91/533/EWG z 14 października 1991 r. w sprawie obowiązku pracodawcy dotyczącym informowania pracowników o warunkach stosowanych do umowy lub stosunku pracy (Dz.Urz. WE L 288 z 08.07.1992),

13) dyrektywy 92/57/EWG z 24 czerwca 1992 r. w sprawie wprowadzenia w życie minimalnych wymagań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscach tymczasowych lub ruchomych budów (ósma dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 245 z 26.08.1992),

14) dyrektywy 92/58/EWG z 24 czerwca 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących znaków bezpieczeństwa i/lub zdrowia w miejscu pracy (dziewiąta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 245 z 26.08.1992),

15) dyrektywy 92/85/EWG z 19 października 1992 r. w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pra-

DZIAŁ PIERWSZY

Przepisy ogólne

Rozdział I

Przepisy wstępne

Zakres regulacji

Art. 1. Kodeks pracy określa prawa i obowiązki pracowników i pracodawców.

Definicja pracownika

Art. 2. Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Definicja pracodawcy

Art. 3. Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

Podmiot dokonujący czynności z zakresu prawa pracy

Art. 3¹. § 1. Za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do pracodawcy będącego osobą fizyczną, jeżeli nie dokonuje on osobiście czynności, o których mowa w tym przepisie.

Art. 4. (uchylony)**Pragmatyki pracownicze**

Art. 5. Jeżeli stosunek pracy określonej kategorii pracowników regulują przepisy szczególne, przepisy kodeksu stosuje się w zakresie nieuregulowanym tymi przepisami.

Art. 6-7. (uchylone)**Nadużycie prawa podmiotowego**

Art. 8. Nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Źródła prawa pracy

Art. 9. § 1. Ilekroć w Kodeksie pracy jest mowa o prawie pracy, rozumie się przez to przepisy Kodeksu pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych, określające prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, a także postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

§ 2. Postanowienia układów zbiorowych pracy i porozumień zbiorowych oraz regulaminów i statutów nie mogą być mniej korzystne dla pracowników niż przepisy Kodeksu pracy oraz innych ustaw i aktów wykonawczych.

§ 3. Postanowienia regulaminów i statutów nie mogą być mniej korzystne dla pracowników niż postanowienia układów zbiorowych pracy i porozumień zbiorowych.

§ 4. Postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów oraz statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy, naruszające zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, nie obowiązują.

Porozumienie o zawieszeniu stosowania przepisów prawa pracy

Art. 9¹. § 1. Jeżeli jest to uzasadnione sytuacją finansową pracodawcy, może być zawarte porozumienie o zawieszeniu stosowania w całości lub w części przepisów prawa pracy, określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy; nie dotyczy to przepisów Kodeksu pracy oraz przepisów innych ustaw i aktów wykonawczych.

§ 2. Porozumienie, o którym mowa w § 1, zawiera pracodawca i reprezentująca pracowników organizacja związkowa, a jeżeli pracodawca nie jest objęty działaniem takiej organizacji, porozumienie zawiera pracodawca i przedstawicielstwo pracowników wyłonione w trybie przyjętym u tego pracodawcy.

§ 3. Zawieszenie stosowania przepisów prawa pracy nie może trwać dłużej niż przez okres 3 lat. Przepis art. 241²⁷ § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Pracodawca przekazuje porozumienie właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.

§ 5. Przepisy § 1–4 nie naruszają przepisów art. 241²⁷.

Rozdział II

Podstawowe zasady prawa pracy

Prawo do pracy

Art. 10. § 1. Każdy ma prawo do swobodnie wybranej pracy. Nikomu, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie, nie można zabronić wykonywania zawodu.

§ 2. Państwo określa minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę.

§ 3. Państwo prowadzi politykę zmierzającą do pełnego produktywnego zatrudnienia.

Swoboda nawiązania stosunku pracy

Art. 11. Nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika.

Poszanowanie dóbr osobistych pracownika

Art. 11¹. Pracodawca jest obowiązany szanować godność i inne dobra osobiste pracownika.

Zasada równego traktowania pracowników

Art. 11². Pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania takich samych obowiązków; dotyczy to w szczególności równego traktowania mężczyzn i kobiet w zatrudnieniu.

Zakaz dyskryminacji

Art. 11³.³ Jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony, zatrudnienie w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy – jest niedopuszczalna.

Art. 12. (*uchylony*)

Godziwe wynagrodzenie za pracę

Art. 13. Pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Warunki realizacji tego prawa określają przepisy prawa pracy oraz polityka państwa w dziedzinie płac, w szczególności poprzez ustalanie minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Prawo do wypoczynku

Art. 14. Pracownik ma prawo do wypoczynku, który zapewniają przepisy o czasie pracy, dniach wolnych od pracy oraz o urlopach wypoczynkowych.

Bezpieczne i higieniczne warunki pracy

Art. 15. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

---

³ Art. 11³ zmieniony przez art. 1 pkt 1 ustawy z 16 maja 2019 r. (Dz.U. poz. 1043) zmieniającej nin. ustawę z dniem 7 września 2019 r.

Zaspokajanie potrzeb pracowników

Art. 16. Pracodawca, stosownie do możliwości i warunków, zaspokaja bytowe, socjalne i kulturalne potrzeby pracowników.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Art. 17. Pracodawca jest obowiązany ułatwiać pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Zasada uprzywilejowania pracownika

Art. 18. § 1. Postanowienia umów o pracę oraz innych aktów, na których podstawie powstaje stosunek pracy, nie mogą być mniej korzystne dla pracownika niż przepisy prawa pracy.

§ 2. Postanowienia umów i aktów, o których mowa w § 1, mniej korzystne dla pracownika niż przepisy prawa pracy są nieważne; zamiast nich stosuje się odpowiednie przepisy prawa pracy.

§ 3. Postanowienia umów o pracę i innych aktów, na podstawie których powstaje stosunek pracy, naruszające zasadę równego traktowania w zatrudnieniu są nieważne. Zamiast takich postanowień stosuje się odpowiednie przepisy prawa pracy, a w razie braku takich przepisów – postanowienia te należy zastąpić odpowiednimi postanowieniami niemającymi charakteru dyskryminacyjnego.

Organizacje pracowników i pracodawców

Art. 18¹. § 1. Pracownicy i pracodawcy, w celu reprezentacji i obrony swoich praw i interesów, mają prawo tworzyć organizacje i przystępować do tych organizacji.

§ 2. Zasady tworzenia i działania organizacji, o których mowa w § 1, określa ustawa o związkach zawodowych, ustawa o organizacjach pracodawców oraz inne przepisy prawa.

Udział pracowników w zarządzaniu zakładem pracy

Art. 18². Pracownicy uczestniczą w zarządzaniu zakładem pracy w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

W 47. wydaniu książki uwzględniono zmiany Kodeksu pracy wynikające m.in. z ustaw:

- z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. poz. 655 ze zm.),
- z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (druk sejmowy nr 2183; oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw).

W opracowaniu zamieszczono skorowidz przedmiotowy ułatwiający odnalezienie poszczególnych instytucji, a zaakcentowane kolorowym tłem tytuły przed artykułami Kodeksu pracy objaśniają ich sens.

Książka jest przeznaczona dla osób, którym niezbędna jest znajomość przepisów z zakresu prawa pracy, a także studentów.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788382864922 W47P01

ISBN 978-83-8286-492-2

9 788382 864922

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 12,90 ZŁ (W TYM 5% VAT)